Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 4.02.2015 www.osw.waw.pl

Macedonia: zaostrzenie kursu wobec opozycji

Marta Szpala

Liderowi opozycyjnej partii socjaldemokratycznej Zoranowi Zaewowi, który zapowiadał opublikowanie informacji o nielegalnych praktykach rządu, postawiono zarzuty współpracy z obcym wywiadem i przygotowywania zamachu stanu. Zaewowi zatrzymano paszport i zabroniono mu opuszczania kraju, a trzy inne osoby zostały aresztowane, w tym były dyrektor cywilnej służby kontrwywiadowczej. Premier Nikoła Gruewski twierdzi, że jesienią Zaew go szantażował, grożąc opublikowaniem materiałów kompromitujących członków rządu i domagając się powołania rządu technicznego. Po zatrzymaniu Zaew zapowiedział publikację dokumentów potwierdzających korupcyjne praktyki rządu oraz bezprawne inwigilowanie na szeroką skalę społeczeństwa przez służby wywiadowcze.

Komentarz

- Rząd Gruewskiego dąży do zdyskredytowania głównej partii opozycyjnej – Socjaldemokratycznej Unii Macedonii (SDSM) i podważenia wiarygodności ewentualnych informacji o nielegalnych działaniach władz. Rządząca od 2006 roku partia VMRO–DPMN kontroluje media i wykorzystuje służby specjalne i wymiar sprawiedliwości do walki z opozycją i krytycznymi wobec rządu dziennikarzami. Przy wysokim bezrobociu (28%) skutecznym instrumentem dyscyplinowania społeczeństwa jest także rozdział miejsc pracy w sektorze publicznym. Mechanizmy te powodują, że zaufanie do demokratycznych instytucji i procedur jest bardzo niskie. Opozycja bojkotuje prace parlamentu, gdyż uznała, że wybory przeprowadzone wiosną 2014 roku zostały sfałszowane.
- Eskalacja sporu z opozycją ma uniemożliwić socjaldemokratom zdyskontowanie narastającego niezadowolenia społecznego i odwrócić uwagę od problemów wewnętrznych. W ubiegłym roku przez Macedonię przetoczyła się fala demonstracji, związanych z aspiracjami mniejszości albańskiej (ok. 25% społeczeństwa) i protestami o podłożu politycznym i socjalnym (studenci, nauczyciele). Zarazem wyczerpały się dotychczasowe sposoby kanalizacji niezadowolenia społecznego, takie jak mobilizowanie opinii publicznej wokół projektu modernizacji stolicy. W tym kontekście próba skompromitowania opozycji ma być manifestacją siły władz i ostrzeżeniem dla środowisk, które chciałyby wystąpić przeciwko rządowi.
- Aspiracje do członkostwa w UE i NATO odegrały największą rolę w stabilizacji Macedonii po starciach zbrojnych między Macedończykami i Albańczykami w 2001 roku i miały decydujące znaczenie dla reform. Zablokowanie euroatlantyckiej integracji Macedonii

przez Grecję powoduje, że państwa UE nie dysponują środkami skutecznego oddziaływania na sytuację w Macedonii. Blokada integracji wraz z izolacjonistyczną i nacjonalistyczną retoryką rządu powoduje, że spada poparcie dla starań Macedonii o członkostwo w UE (wspiera je ok. 40% społeczeństwa). Brak tego czynnika stabilizującego sprawia, że napięcie w Macedonii będzie narastać, a szanse na bezstronne dochodzenie w sprawie Zaewa, czego domaga się UE, są niewielkie.